

**Aelod Cabinet dros Gofal Cwsmer;
Democratiaeth a Chyfreithiol; Y Gymraeg •
Cabinet Member for Customer Care;
Democracy and Legal; Welsh
YCynghorydd / Councillor
Ioan Thomas**

Y Tim Craffu, Democratiaeth a Chyfranogi
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

20 Awst 2013

Annwyl Syr / Madam,

PARTHED:

YMGYNGHORIAD: MYNYCHU CYFARFODYDD O BELL

Canllawiau Statudol a wneir o dan Adran 4 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011

Ymateb Cyngor Gwynedd

Cynhaliwyd trafodaeth ar y ddogfen ymgynghori *Mynychu cyfarfodydd o bell* yng nghyfarfod Pwyllgor Gwasanaethau Democraidd, Cyngor Gwynedd ar 4 Mehefin 2013. Yn dilyn hynny, estynnwyd gwahoddiad i holl aelodau etholedig y Cyngor i gyflwyno eu sylwadau ar y ddogfen ymgynghori. Crynodeb o'r holl sylwadau a dderbyniwyd yw'r sylwadau a gyflwynir drwy gyfrwng yr ymateb hwn.

Yn gyffredinol, o ganlyniad i faint sylweddol sir Gwynedd, a'r amser a gymer i deithio o un pen i'r sir i'r llall, cytunir gyda bwriad y diwygiadau yn adran 4 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 i gyflwyno'r posibilrwydd o fynychu cyfarfodydd o bell. Er hyn, mae peth pryder ynglŷn â'r risg o golli ymdeimlad o naws cyfarfodydd ac angerdd trafodion wrth beidio a bod yn bresennol ym mhrif leoliad unrhyw gyfarfod.

Er gwaethaf y gefnogaeth gyffredinol i'r bwriad hwn, mae rhai pryderon ynglŷn ag ymarferoldeb gweithredu'r gofynion, yn benodol:

Yr hawl i weld a chlywed

Er mwyn sicrhau cydraddoldeb i aelodau etholedig sydd yn rhan o gyfarfod, ynghyd ag aelodau o'r cyhoedd sydd yn mynychu cyfarfodydd, dylai unrhyw aelod sydd yn mynychu cyfarfod o bell allu:

- cael eu gweld a'u clywed gan yr aelodau sydd yn mynychu'r cyfarfod ym mhrif leoliad y cyfarfod
- gweld a chlywed yr aelodau hynny sydd ym mhrif leoliad y cyfarfod
- clywed a chael eu clywed gan aelodau eraill sydd yn mynychu o bell

Strade
65 Cae Gwyn
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1LL

01286 673828

07810 648647

**Aelod Cabinet dros Gofal Cwsmer;
Democratiaeth a Chyfreithiol; Y Gymraeg •
Cabinet Member for Customer Care;
Democracy and Legal; Welsh
YCynghorydd / Councillor**

Ioan Thomas

- cael eu gweld a'u clywed gan unrhyw aelod o'r cyhoedd sydd â'r hawl i fynychu'r cyfarfod

Cydnabyddir fod gwireddu hyn yn cyflwyno her technegol, a'i bod yn ofynnol cael sistem dechnolegol o ansawdd da, ond mae goblygiadau ariannol i hyn wrth gwrs. Ar sail yr uchod, o ddefnyddio offer fideo gynadleddau ar gyfer galluogi aelodau i fynychu cyfarfodydd o bell, credir nad yw'r amgylchiadau canlynol yn addas:

- pan fo nifer sylweddol o aelodau a swyddogion yn bresennol gan nad yw'r offer yn galluogi gweld pawb megis cyfarfodydd Cyngor llawn, pwyllgor cynllunio, pwyllgorau craffu
- pan fo'r cyhoedd yn bresennol

Hyfforddiant a chefnogaeth i fynychu cyfarfodydd o bell

Yn y ddogfen ymgynghori, cydnabyddir yr angen am hyfforddiant ar gyfer y swyddogion rheiny a allai orfod mynychu cyfarfod o bell er mwyn eu cynorthwyo gyda gofynion y ddeddfwriaeth yn ogystal ag ymdrin ag unrhyw faterion ymarferol. Fodd bynnag, credir ei bod yn allweddol bwysig sicrhau hyfforddiant priodol ar gyfer Cadeiryddion unrhyw gyfarfodydd neu bwyllgorau fydd yn caniatáu mynychu o bell hefyd, er mwyn sicrhau fod y cyfarfodydd rheiny yn cael eu cynnal yn effeithiol, a bod yr aelodau hynny sydd yn mynychu o bell yn cael gwrandawriad teg ac yn gallu cyfranogi'n llawn. Yn ogystal â hyfforddiant, credir bod angen newid diwylliant a meddylfryd swyddogion ac aelodau etholedig er mwyn gweithredu'r gofyn i fynychu cyfarfodydd o bell.

Dylid nodi mai dim ond yn lleoliadau'r Awdurdod Lleol y byddai cefnogaeth swyddogion ar gael i aelodau etholedig sydd yn mynychu cyfarfodydd o bell, ac nid ymhob lleoliad y mae'r aelodau etholedig yn dewis gweithredu eu hawl i fynychu o bell h.y. nid mewn eiddo personol unrhyw aelod.

Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu

Cydnabyddir y cyfyd rhai amgylchiadau lle bo'r dechnoleg yn annibynadwy all arwain at dorri cysylltiad gyda'r cyfarfod yn y prif leoliad. O dan amgylchiadau o'r fath bydd angen protocol clir i'w ddilyn, fydd yn caniatáu i gyfarfod barhau yn sgil absenoldeb unrhyw aelod sydd yn mynychu o bell. Bydd angen rheolau gweithdrefn clir a phendant a dealltwriaeth cadeiryddion a phob aelod (pell ac agos) o oblygiadau gweithredu hyn.

Cyfieithu

Yn y ddogfen ymgynghorol, cydnabyddir yr angen i gydnabod cydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg wrth ystyried mynychu cyfarfodydd o bell ar y naill law, ac ar y llaw arall nodir bod disgwyliad i siaradwyr Cymraeg sy'n gwyllo'r darllediad mewn lleoliad arall i wrando ar gyfieithiad Saesneg o drafodion sydd yn cael eu cynnal yn Gymraeg. Nid yw hyn yn arddangos cydraddoldeb ieithyddol nac yn cydfynd gydag ymrwymïadau Cynlluniau Iaith Awdurdodau Lleol.

Strade
65 Cae Gwyn
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1LL

 01286 673828

 07810 648647

**Aelod Cabinet dros Gofal Cwsmer;
Democratiaeth a Chyfreithiol; Y Gymraeg •
Cabinet Member for Customer Care;
Democracy and Legal; Welsh
YCynghorydd / Councillor
Ioan Thomas**

Mae angen i Lywodraeth Cymru ystyried a chydabod cymhlethdod darparu gwasanaeth cyfieithu pan y gweithredir cyfarfodydd o bell. Pan fo cyfarfodydd o bell yn cael eu cynnal o fewn swyddfeydd y Cyngor, yna fe fydd posib darparu cyfieithu ymhob lleoliad, gan sicrhau cydraddoldeb ieithyddol. Serch hynny, rhaid ystyried y buddsoddiad adnoddau (cyfarpar a staff) fydd ei angen i ddarparu cyfieithu ar gyfer un cyfarfod a gynhelir mewn nifer o leoliadau ar yr un pryd, yn enwedig pan fo adnoddau yn prinhaus.

Awgrymir y dylai Llywodraeth Cymru atgyfnerthu'r angen i Awdurdodau Lleol gwrdd ac ymrwymadau eu Cynlluniau Iaith yn y dull mwyaf priodol wrth ganiatau mynychu cyfarfodydd o bell, ac na ddylid gweithredu cyfarfodydd o bell o dan amgylchiadau ble na fyddai'r Awdurdod yn cyd-fynd ag ymrwymadau ei Gynllun Iaith. Cydnabyddir yn hyn o beth efallai y bydd sefyllfa Cyngor Gwynedd yn unigryw gan mai iaith swyddogol cyfathrebu mewnol y Cyngor yw'r Gymraeg.

Cyflwynir y sylwadau hyn mewn modd adeiladol gan gefnogi'r egwyddor sylfaenol a'r bwriad o geisio galluogi aelodau i fynychu cyfarfodydd o bell. Rhwystrau i'w goresgyn yw:

- Yr hawl i weld a chlywed
- Hyfforddiant
- TGCh
- Cyfieithu

Ond cydnabyddir hefyd fod gan Awdurdodau Lleol ffordd bell i fynd i gyflawni'r nod o safbwynt yr adnoddau sydd ar gael, y dechnoleg, a'r newid diwylliant a meddylfryd sydd ei angen er mwyn galluogi mynychu cyfarfodydd o bell effeithiol, sydd yn hyrwyddo democratiaeth, cyfranogiad a chydaddoldeb i bawb.

Yn gywir,

Cynghorydd Ioan Thomas
Aelod Cabinet Gofal Cwsmer
Cyngor Gwynedd

Strade
65 Cae Gwyn
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1LL

 01286 673828

 07810 648647